

N:o 24.

Af Herr Wallenberg: Med förslag till förordning angående egendom tillhörig jernvägs- eller kanal-aktiebolag.

Ehuru jag nyligen i denna Kammare hörde uttalas af Kammarens inflytelserikaste ledamot att lagstiftningsarbetet går alldeles för fort, och detta borde vara för mig afskräckande, så söker jag icke desto mindre åstadkomma den lagstiftning vi sakna och som jag för min del anser vara af behovet högst påkallad, så vida man icke vill med stoiskt lugn åse omstörtningar af den omfattning på det ekonomiska området att de kunna medföra tusentals människors ruin och ett tilbaksättande af landets välstånd och utveckling.

Väl är det sant att frågan om inteckning eller panträtt i jernväg är svår-löst; men om man icke arbetar derpå, så blir den olöst. Det kan visserligen synas vara en likgiltig sak för dem, som icke tagit kännedom om huru djupt ingripande i våra förhållanden jernvägars byggande på enskildas bekostnad i sjelfva verket är, och jag kunde, för min ringa del, trösta mig med medvetandet att efter måttet af mina krafter sträfva att hejda den ifver, hvarmed nya jernvägsanläggningar alltjemt påbörjats. Men de begge statsmakterna hafva gemensamt främjat jernvägsbolags bildande på den mindre säkra grunden af ett ringare eget kapital i jemförelse med de upplånade medlen för jernvägens byggande. Det är således statsmakternas pligt, efter min uppfattning, att göra något för att betrygga obligationsinnehafvarnes sakrätt till den egendom, hvaruti deras, ofta enda, sparpenning blifvit nedlagd.

De enskilda jernbanorna, som nu trafikeras, hafva en sammanräknad längd af 313 svenska mil, hvartill komma 48 svenska mil under byggnad. Till ringare än 220,000,000 kronor kan icke kostnaden uppskattas, och om man antager att bolagen tillskjutit en fjerdedel, så är likväl 165,000,000 kronor upplånade medel,

deraf statens fordran torde uppgå till cirka 30,000,000 kronor. Man torde här af finna att frågan icke gäller obetydligheter, utan att den är af mycket allvarsam natur. Sanningen till ära bör jag nämna, att det förslag jag nu framlägger, är utarbetadt af en lagerfaren man, hvilken äran tillkommer i fall det vinner Riksdagens bifall.

På grund af hvad jag anført tager jag mig friheten föreslå,
det Riksdagen behagade för sin del besluta en lag af följande innehåll:

§ 1.

1:o) Med *jernvägsaktiebolag* förstås i denna författning aktiebolag, som, enligt dess af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordning, har till uteslutande ändamål att anlägga eller eljest förvärfva och med egen materiel trafikera viss i bolagsordningen uppgifven jernväg.

2:o) Under *kanalaktiebolag* inbegripes *dels* aktiebolag, som, enligt dess af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordning, har till uteslutande ändamål att anlägga eller eljest förvärfva kanalverk samt hålla detsamma tillgängligt för allmän trafik, *dels* sådana före kongl. förordningen angående aktiebolag den 6 Oktober 1848 tillkomna bolag, som hafva nyss nämnda ändamål.

3:o) Aktiebolag kan hos sig förena egenskaperna af *jernvägs-* och *kanalaktiebolag*.

§ 2.

1:o) Jernvägs- eller kanal-aktiebolag, till hvars anläggningar den erforderliga marken till större eller mindre del blifvit förvärfvad eller skall förvärfvas enligt gällande författning om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, må icke till annat bolag, kommun eller enskild person *frivilligt öfverlåta* sin fasta egendom eller någon del deraf, utan att Kongl. Maj:t gifvit lof dertill, ej heller må sådant bolag genom köp, skifte eller gåfva *förvärfva* fast egendom, som är med in-teckning belastad; och vare förty lagfart å sådana afhandlingar förbjuden.

2:o) Jernvägs- eller kanal-aktiebolag, som häftar i skuld, hvarför förmånsrätt enligt 4—7 §§ ega rum, må icke å annan öfverlåta sin fasta egendom eller någon del deraf. Sker det, vare utan verkan, ändå att konungen, efter hvad i 1:a punkten sagdt är, gifvit lof dertill.

3:o) Jernvägsaktiebolag, hvarom i 1:a punkten sägs, kan ej med laga verkan pantsätta sin lösa egendom.

§ 3.

1:o) Jernvägs- eller kanal-aktiebolags fasta och lösa egendom kan ej för gäld *utmätas* eller *i qvarstad sättas*.

2:o) Om jernvägs- eller kanal-aktiebolag gäller hvad i 4 § konkurslagen om *köpmän* sagdt är.

3:o) Visas omständigheter, på grund hvaraf antagas kan, att jernvägsaktiebolag afhändt sig rörlig materiel till den omfattning, att jernvägens trafikförmåga inskränkes, utan att sådant af rörelsen föranledes, eger ock borgenär, ändå att hans fordran ej förfallen är, söka, att bolagets egendom afträdas må, efter som i konkurslagen sägs.

§ 4.

Har jernvägs- eller kanal-aktiebolag, till hvars anläggningar den erforderliga marken till större eller mindre del blifvit förvärfvad eller skall förvärfvas enligt gällande författning om jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, blifvit i konkurstillstånd försatt, skola i fråga om *borgenärernes rätt och företräde för hvar annan till den gäldbundna egendomen* 17 kap. Handelsbalken med dertill hörande författningar ej tillämpas utan njute bolagets samtliga borgenärer sin betalning ur all bolagets egendom i den ordning dem emellan, som här nedan bestämmes.

§ 5.

1:o) Först njuta bolagets betjente och tjenstehjon deras lön för sista året.

2:o) Dernäst har kronan företräde för all ränta, tionde eller annan afgäld af bolagets fasta egendom, den der ej stått längre inne än tre år, äfvensom för bolagets utskylder sista och löpande året, de der ej för fast egendom utgå.

3:o) Sedan ega de, som lemnat bolaget försträckning till jernvägs eller kanals anläggning eller förvärfvande eller jernvägsaktiebolag försträckning till rörlig materiel, att utbekomma sina fordringar med ogulden ränta.

4:o) Lika rätt med de under 3:o omförmälda borgenärer tillkommer dem, hvilkas fordringar grunda sig på ersättningsanspråk för skada, som genom bolagets trafik uppkommit och är af beskaffenhet att böra af bolaget godtgöras.

5:o) Sedan förenämnde borgenärer blifvit godtgjorde, ega öfrige borgenärer med undantag som i 6:e punkten sägs, att njuta betalning för sina fordringar med ränta, der sådan eger rum.

6:o) Böter hafva minsta rätt.

7:o) Räcker bolagets egendom för borgenärerna ej till, njuta de, som lika rätt med hvarannan hafva, betalning hvar i förhållande till sin fordran.

§ 6.

Förmånsrätt efter 3:e punkten i nästföregående § tillkommer:

1:o) kronan för de till jernvägs eller kanals anläggning eller jernvägsmateriells anskaffande lemnade försträckningar;

2:o) kommuner och landsting för de till samma ändamål lemnade försträckningar;

3:o) kommuner och landsting, som med Kongl. Maj:ts tillstånd iklädt sig ansvarighet för bolagets skuldförbindelser, med afseende å det belopp, som kommunen eller landstinget på grund af sin berörda ansvarighet redan utgifvit eller är förbundet att framdeles utgifva;

4:o) innehafvare af bolagets obligationer.

§ 7.

1:o) Borgenärer, som enligt § 5 hafva samma företrädesrätt framför andra borgenärer och hvilkas fordringar tillkommit förr, än denna författning utfärdades, hafva företräde framför de borgenärer af samma slag, hvilkas fordringar tillkommit efter författningens utfärdande, och ega sins emellan lika rätt, der ej vissa skuldförbindelser eller obligationer innehålla, att deras innehafvare skola hafva sämre rätt än andra, i hvilken händelse dessa bestämmelser lända till efterrättelse.

2:o) Borgenärer, som enligt § 5 hafva samma företrädesrätt framför andra borgenärer och hvilkas fordringar tillkommit efter det denna författning utfärdades, hafva sins emellan den rätt till betalning, att de, hvilkas fordringar tillkommit förr, hafva företräde framför dem, hvilkas fordringar tillkommit senare.

3:o) Med afseende å stadgandena i föregående punkter, skola kronans, kommuners och landstings fordringar på grund af försträckning anses hafva tillkommit å den dag, då skriftligt låneafstal mellan dessa och gäldbundna bolaget upprättades, kommuners och landstings fordringar på grund af ansvarighetsförbindelser å den dag, dylik förbindelse ingicks, obligationsinnehafvares fordringar å den dag obligationen är dagtecknad, samt skadeersättningsanspråk å den dag, skadan inträffade.

§ 8.

1:o) Med *obligation* förstås i denna författning tryckt skuldförbindelse, ställd till innehafvaren att betalas genom utlottning eller inköp under viss amorteringstid, ej understigande 10 och ej öfverstigande 40 år, samt försedd med räntekuponger förfallande å vissa tider.

2:o) Jernvägs- och kanal-aktiebolag må ej hädanefter utan Kongl. Maj:ts särskilda tillstånd utfärda obligationer.

3:o) På Kongl. Maj:t ankommer att efter omständigheterna förordna under hvilka vilkor rätt att utfärda obligationer kan jernvägs- eller kanal-aktiebolag medgifvas, samt att låta dessa vilkor kungöras.

4:o) På Kongl. Maj:t ankommer likalades att föreskrifva nödig kontroll mot öfverskridande af den rätt till obligationers utfärdande, som kan blifva jernvägs- eller kanal-aktiebolag medgifven.

5:o) Kongl. Maj:ts beslut, hvarigenom rätt till utfärdande af obligationer meddelas visst jernvägs- eller kanal-aktiebolag samt kontroller med afseende derå föreskrifvas, skola kungöras på sätt om allmänna författningar är stadgad.

6:o) Utfärdar jernvägs- eller kanal-aktiebolags styrelse obligationer utan Kongl. Maj:ts tillstånd, skola den eller de, som å bolagets vägnar undertecknat obligationen, en för alla och alla för en, stå i personlig betalningsskyldighet för obligationens innehåll och förskrifna beloppet vara vid anfordran till betalning förfallet, ehvad obligationerna än må innehålla om annan förfallotid.

§ 9.

1:o) Varder jernvägs- eller kanal-aktiebolag försatt i konkurs och häftar det i gäld, hvarför förmånsrätt enligt 4—7 §§ eger rum, åligger det konkursdomaren att å inställeledagen höra de förmånsrättsegande borgenärerne, huruvida de ibland dem, som hafva sins emellan lika rätt, vilja låta sin rätt i konkursen bevakas genom ett eller flera *gemensamma ombud*.

2:o) Om dervid de borgenärer, som tillsammans innehafva största beloppet af de fordringar, hvilka sinsemellan hafva lika rätt och blifvit i konkursen bevakade, förena sig om utväljande af ett eller flera ombud, eger detta eller dessa ombud utslutande behörighet att i konkursen föra talan för alla de borgenärer, som hafva lika förmånsrätt med dem, af hvilka ombudet eller ombuden blifvit valda.

3:o) Ombud, hvilka blifvit valda efter hvad här ofvan sägs, ega jemväl att å sina hufvudmäns vägnar ingå förlikning och ackord i konkursen äfvensom sluta aftal om öfvertagande af gäldbundna bolagets tillgångar i likvid för hufvudmännens fordringar, dock utan att dessa må med ytterligare betalningsskyldighet belastas.

4:o) Aftal af sistnämnda beskaffenhet gälla äfven till förmån för de borgenärer, hvilka icke bevakat sina fordringar i konkursen, men hafva lika förmånsrätt med dem, som ombuden valt.

5:o) Vill borgenär, som ej bevakat sin fordran, begagna sig af aftal, hvarom i 4:e punkten sägs, åligger honom att inom viss tid, som af ombudet eller ombuden kungöres i allmänna tidningarne och ej må sättas kortare än en månad från aftalets slutande, gifva sin afsigt tillkänna, vid äfventyr att eljest varda från delaktighet i aftalet utesluten.

§ 10.

1:o) Har jernvägs- eller kanal-aktiebolag vid utfärdandet af denna författning skuldförbindelse utelöpande, hvilken, utan att uppfylla de i 6 och 8 §§ stadgade vil-

kor för förmånsrätt, icke förfaller till betalning inom sex månader från författningens utfärdande eller är stäld på längre uppsägningstid än sex månader, skall sådan skuldförbindelse icke dess mindre vara förfallen till betalning sex månader efter det uppsägning hos bolagets styrelse skett. Samma uppsägningstid gälle ock i ty fall mot bolagets löftesmän.

2:o) De i 4—7 §§ meddelade bestämmelser angående förmånsrätt i vissa jernvägs- eller kanal-aktiebolags konkurser skola icke vinna tillämpning i de konkurser, som börjas inom ett år från denna författningens utfärdande, utan gälle i dessa hvad som är i 17 kap. Handelsbalken med tillhörande författningar stadgadt.

3:o) I de delar, som icke omförmälas i näst föregående punkt, träder denna författning i kraft, så snart den blifvit vederbörligen kungjord.

Stockholm den 26 Januari 1878.

A. O. Wallenberg